

Компенсація за понаднормові години

Igor Kyrzczewski · 18.05.2025 · Kadry i Płace – JDG, Kadry i Płace – Spółki

▣ Вступ

Будь-яка робота, виконана понад встановлені норми робочого часу, є **перевершенням робочого часу** і має бути відповідним чином оплачена. Регламенти уточнюють **коли ми маємо справу з перевищенням робочого часу**, які є **межі** і які **доплати** мають бути сплачені працівнику.

▣ 1. Коли виникає перевищення робочого часу?

Згідно з **Статтею 151 § 1 Кодексу праці**, перевищення робочого часу виникає, коли:

- працівник перевищує **денну норму робочого часу** (зазвичай 8 годин), або
- відбувається **перевищення середньої тижневої норми робочого часу** в прийнятому періоді виставлення рахунків.

▣ Перевищення робочого часу допускається **лише у випадках особливих потреб роботодавця** або:

- необхідності проведення рятувальної операції,
- ремонту несправності.

▣ 2. Межі перевищення робочого часу

- Річна межа: **не більше 150 годин перевищення робочого часу на рік на одного працівника**, якщо регламенти, колективний договір або трудовий контракт не передбачають іншої (вищої) межі.

- Щоденний робочий час – **не повинен перевищувати 13 годин** (стандартні 8 годин + максимум 5 годин перевищення).

▣ 3. Компенсація та доплати за перевищення робочого часу

Згідно з **Статтею 151¹ Кодексу праці**, працівник має право на:

- **100% доплату** до заробітної плати за перевищення робочого часу, що виникає:
 - вночі,
 - у неділю або святковий день, що не є робочим днем для працівника,
 - в день відпочинку, наданий за іншу робочу неділю або святковий день.
- **50% доплату** за перевищення робочого часу, що виникає:
 - в інших випадках, тобто перевищення на робочих днях під час звичайного денного часу.

▣ Приклад:

Якщо працівник має ставку 30 PLN брутто/година і працював 2 години перевищення на робочому дні, тоді:

- за кожен годину перевищення він має право на 30 PLN (основна ставка) + 15 PLN (50%) = **45 PLN/година**.

▣ 4. Форма компенсації – гроші або відпочинок

Згідно з **Статтею 151² Кодексу праці**, роботодавець може:

- виплачувати **зарплату із збільшенням за доплату** (50% або 100%), або
- надати **відпочинок**:
 - на прохання працівника: **1 година відпочинку за 1 годину перевищення** (без доплати),

- за ініціативою роботодавця: **1.5 години відпочинку за кожну годину перевищення** (на заміну доплати).

□□ 5. Фіксована надбавка за перевищення робочого часу

Якщо працівник регулярно працює понаднормово (наприклад, керівник, продавець):

- може бути встановлена **фіксована надбавка за перевищення робочого часу**,
- її розмір має відповідати **очікуваній кількості годин перевищення**,
- інформація про надбавку повинна бути включена **до трудового контракту**.

□□ 6. Заборона перевищення робочого часу – захищені групи

Працівники, які **загалом не повинні працювати понаднормово**:

- вагітні жінки,
- неповнолітні працівники,
- особи з сертифікованою інвалідністю (якщо лікарем не дозволено),
- батьки дітей до 4 років – без їх згоди.

□□ 7. Обов'язки роботодавця

Роботодавець повинен:

- вести **облік робочого часу** (включаючи перевищення),
- вчасно виплачувати доплати або надавати відпочинок,

- **не зловживати перевищенням робочого часу** – у разі інспекції штраф може бути накладений Національною інспекцією праці: **від 1,000 PLN до 30,000 PLN** (Стаття 282 Кодексу праці).

▣▣ **Правова основа**

- **Кодекс праці:**
 - Стаття 151-151⁴ – перевищення робочого часу,
 - Стаття 129, Стаття 133 – норми робочого часу,
 - Стаття 282 – штрафи для роботодавців.